

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА ТУРИСТИЧНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

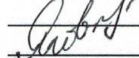
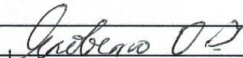
спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма «Менеджмент: адміністрування діяльності суб'єктів господарювання»
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

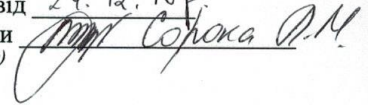
Голова ради з якості вищої освіти
факультету управління, адміністрування
та інформаційної діяльності

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою управління підприємницькою та
туристичною діяльністю
протокол № 7 від 24.12.19р.

Завідувач кафедри
(підпис, ініціали, прізвище)

Солонка Р.М.

Розробники програми

д.е.н., професор кафедри управління підприємницькою та
туристичною діяльністю Степанова К.В.

Рецензенти програми:

д.е.н., професор кафедри управління підприємницькою та
туристичною діяльністю Захарченко В.І.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	16	4
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 1-2	Семінарські заняття:	
	16	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Управління потенціалом підприємства» є теоретико-методичні та практичні аспекти управління потенціалом підприємства.

Метою вивчення дисципліни «Управління потенціалом підприємства» є: отримання студентами спеціальних знань з основ системного управління потенціалом підприємства на стадіях їх формування, акумуляції, функціонування, відтворення та використання; набуття вмінь щодо управління окремими видами ресурсів підприємства та оцінювання ефективності даного процесу.

Передумови для вивчення дисципліни. Теоретичною і методологічною базою вивчення дисципліни є: «Економіка підприємства», Економічне управління діяльністю суб'єктів господарювання».

Міждисциплінарні зв'язки вивчення дисципліни тісно повзано з навчальними дисциплінами: «Технологія адміністрування та інформаційно-комунікаційне забезпечення управлінської діяльності», «Економіка і організація інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання:

- системи управління формуванням й використанням потенціалу підприємства;
- змісту основних підходів до управління потенціалом;
- сучасних методів управління потенціалом підприємства;
- особливостей ідентифікації та оцінки потенціалу підприємства;
- змісту основних положень ресурсної концепції управління підприємством;
- методики управління ресурсним портфелем;
- особливостей управління окремими видами потенціалу підприємства;

2. Уміння:

- обґрунтовувати потреби у ресурсному забезпеченні бізнес-процесів підприємства;
- здійснювати оцінку вартості потенціалу підприємства;
- розробляти комбінації стратегічних ресурсів з метою створення унікальних здібностей та ключових компетентностей підприємства;
- приймати рішення щодо формування, оцінки та ефективного використання потенціалу підприємства;
- розробляти моделі ефективного ресурсного обміну з зовнішніми контрагентами підприємства.

3. Комунікація:

- Використання іноземних мов у професійній діяльності.
- Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

4. Автономність та відповідальність:

- Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди.
- Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Тема 1. Основи теорії управління потенціалом підприємства	4	2	2				16	2	2					22
2.	Тема 2. Управління трудовим потенціалом підприємства та його оцінювання	8	4	4				17	2	2					22
3.	Тема 3. Оцінювання вартості бізнесу	6	2	4				17	2		2				22
4.	Тема 4. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	6	4	2				17	2		2				23
5.	Тема 5. Управління розвитком підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови	8	4	4				17							19

Проміжний контроль							4						4
Разом:	32	16	16				88	8	4	4			112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Основи теорії управління потенціалом підприємства

Основні положення ресурсної теорії підприємства. Взаємозв'язок інституційної, ринкової та ресурсної концепції підприємства. Зв'язок економічних теорій з ресурсним підходом. Категорії, що використовуються в ресурсній концепції управління підприємством. Метод «динамічних здатностей». Напрямки розвитку ресурсної теорії.

Сутність категорії «потенціал» та підходи до її трактування. Класифікація потенціалу за різними ознаками. Процесний підхід до класифікації ресурсів підприємства. Поняття економічних ресурсів підприємства. Класифікація ресурсів як активів підприємства. Джерела утворення потенціалу підприємства та їх класифікація.

Завдання управління потенціалом підприємства. Елементи управління потенціалом підприємства. Принципи системності та комплексності при формуванні та використанні потенціалу підприємства. Сутність системного підходу до управління потенціалом підприємства. Етапи управління потенціалом підприємства.

Тема 2. Управління трудовим потенціалом підприємства та його оцінювання

Визначення поняття «трудоий потенціал»: рівні прояву, види, характерні риси. Одиниці виміру вартості трудового потенціалу підприємства, їх використання в прикладному аналізі. Мета, цілі та завдання оцінки трудового потенціалу в господарській практиці. Трудовий потенціал працівника і характеристика окремих його складових. Фактори, що визначають трудовий потенціал працівника. Основні складові трудового потенціалу організації.

Теоретичні передумови побудови методик оцінки трудового потенціалу: сучасні підходи та моделі. Методологічні основи визначення трудового потенціалу підприємства. Загальна логіка оцінки вартості трудового потенціалу. Витратні методики вартісної оцінки трудового потенціалу та особливості їх практичного використання. Методика оцінки потенціалу за Н. В. Авдеєнком та В. А. Котловим: сутність, показники, переваги та недоліки. Методика оцінки трудового потенціалу на основі одиниці живої праці: показники та алгоритм розрахунку. Методики порівняльної оцінки потенціалу підприємства: анкетування, описовий метод, порівняння парами, рейтинговий метод, метод визначеного розподілу, оцінка за вирішальною ситуацією, шкала спостереження за поведінкою, метод інтерв'ю, метод «360 градусів», тестування, моделі компетентності та ін. Коефіцієнтна методика оцінки трудового потенціалу підприємства: групи показників та алгоритм їх розрахунку. Результатна оцінка потенціалу управлінського та технологічного персоналу.

Тема 3. Оцінювання вартості бізнесу

Витратні методики вартісної оцінки трудового потенціалу та особливості їх практичного використання. Методика оцінки потенціалу за Н.В. Авдеєнком та В. А. Котловим: сутність, показники, переваги та недоліки. Методика оцінки трудового потенціалу на основі одиниці живої праці: показники та алгоритм розрахунку.

Методики порівняльної оцінки потенціалу підприємства: анкетування, описовий метод, порівняння парами, рейтинговий метод, метод визначеного розподілу, оцінка за вирішальною ситуацією, шкала спостереження за поведінкою, метод інтерв'ю, метод «360 градусів», тестування, моделі компетентності та ін.

Простий балансовий метод оцінки вартості бізнесу: алгоритм розрахунку та ключовий показник. Метод регулювання балансу. Метод вартості заміщення. Метод ліквідаційної вартості. Метод чистих активів. Методики накопичення активів.

Метод прямої капіталізації: ключові особливості та алгоритм визначення. Метод

дисконтування грошового потоку. Метод оцінки вартості бізнесу на основі опціонів. Метод економічного прибутку. Метод додаткових прибутків.

Метод мультиплікаторів: різновиди мультиплікаторів та їх використання в оціночній практиці. Метод галузевих співвідношень. Метод аналогового продажу (ринку капіталу). Основні методи аналізу бізнесу з метою оцінки його вартості. Особливості оцінки гудвілу (репутації) підприємства: німецький метод, швейцарський метод, англосаксонський метод, дисконтний метод, метод щорічного визначення, метод Грефа, комбінований метод оцінки.

Тема 4. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства

Особливості оцінки потенціалу підприємства для моніторингу поточних можливостей. Процедура оцінки. Автоматизація розрахунків щодо моніторингу поточних можливостей і графоаналітики очікуваних результатів.

Оцінка підприємства при приватизації. Сучасні особливості та нормативно-методична база приватизації вітчизняних підприємств. Напрямки удосконалення приватизаційних механізмів в промисловості.

Оцінка потенціалу при проектуванні стратегічних цілей підприємства. Передумови та вибір альтернативних варіантів розвитку потенціалу підприємства. Діагностика та оцінка перспективного вектору розвитку потенціалу підприємства.

Тема 5. Управління розвитком підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови

Теоретичні основи управління розвитком підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови. Концептуальна модель оцінки потенціальних можливостей розвитку підприємства, її етапи. Стратегії розвитку.

Управління технічним розвитком підприємства. Основні етапи. Створення, освоєння нових і підвищення якості тих, що виготовляються, видів продукції. Запровадження прогресивної технології, модернізація та автоматизація виробничих процесів. Результати здійснення заходів технічного розвитку.

Організаційний розвиток підприємства: сучасні концепції. Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств. Основні риси підприємства майбутнього. Еволюція організаційних структур управління підприємствами. Нові організаційні типи підприємств. Реінжиніринг господарського розвитку підприємств. Реструктуризація підприємств як основа їх економічного зростання. Бізнес-діагностика підприємств у процесі їх реструктуризації.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Основи теорії управління потенціалом підприємства

Тема 2. Управління трудовим потенціалом підприємства та його оцінювання

Тема 3. Оцінювання вартості бізнесу

Тема 4. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства

Тема 5. Управління розвитком підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента (далі – СРС) як невід’ємна складова освітнього процесу у вищому навчальному закладі є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторної роботи, в час, вільний від обов’язкових навчальних занять. Кожен вид самостійної роботи фіксується в академічному журналі окремою графою. Результативність виконання конкретних завдань для СРС оцінюється в балах від «0» до «5» і фіксується в академічному журналі. СРС може містити крім обов’язкової складової, ще й вибірково. Обов’язкова складова СРС передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни. Вибіркова складова передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу.

Загальний обсяг СРС з дисципліни «Управління потенціалом підприємства» становить 88 год. (112 год.).

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Управління потенціалом підприємства»:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- підготовка до семінарських занять;
- вивчення окремих питань, що винесені на самостійне опрацювання;
- пошукова робота з електронними джерелами;
- підготовка і написання рефератів;
- підготовка студентів до проведення поміжного (модульного) контролю та заліку.

Розподіл годин на виконання СРС

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	5 (2) год.
2.	Підготовка до семінарських занять	18 (2) год.
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	4(4) год.
4.	Опрацювання тем, винесених на самостійну підготовку, в тому числі конспектування за заданим планом	48(88) год.
5.	Робота з інтернет-ресурсами	3 (6)год.
6.	Підготовка і написання рефератів	10 (10)год.

Завдання для індивідуальної самостійної роботи студентів, що навчаються на денній та заочній формі подано у силабусі дисципліни.

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Окрім цього замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до тема навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: усне опитування, перевірка завдань індивідуальної самостійної роботи

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота

6.3. Форми підсумкового контролю: залік

6.4. Засоби діагностики результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни

6.5. Критерії оцінювання результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Ноутбук, проектор.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Антошкіна Л.І. Потенціал і розвиток підприємства: навч.-метод. посіб. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 450 с.
2. Бабій О.М., Малишко В.С., Пудичева Г.О. Управління вартістю підприємства: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2016. 207 с.
3. Велика К.В. Розвиток інноваційно-орієнтованого промислового підприємства: фінансове та організаційне забезпечення: монографія. Одес. нац. політехн. ун-т. Одеса; Луганськ: Ноулідж, 2013. 160 с.
4. Гончаренко Е.Н. Устойчивое развитие предприятия: методология, механизмы, модели: монография. Одесса: Атлант, 2014. 382 с.
5. Григораш О. В. Визначення сутності категорії «економічний потенціал підприємства» на основі інтегрованого підходу. *Торгівля і ринок України*. 2013. Вип. 6. С. 43–50.
6. Грицуленко С.І. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2014. 99 с
7. Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Морева В. В., Белякова О. В., Балакай О. Б. Потенціал підприємства: формування та використання: підручник. Донецьк: Цифрова типографія, 2012. 257 с.
8. Кулакова С. Ю. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. Полтава: ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2015. 214 с.
9. Маршалок М. С. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібн. для самостійного вивчення дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» Київ, 2014. 322 с.
10. Мірошниченко О.Ю., Ревуцька Н.В., Гончарова О.М. Управління ресурсами підприємства: навч. посібник. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. 217 с.
11. Оцінка бізнесу та нерухомості : навч. посіб./ за заг. ред. проф. В. Р. Кучеренко 2-ге вид., випр. та допов. Астропронт, 2013. 202 с.
12. Оцінка вартості банку при виборі його конкурентної та корпоративної стратегій: монографія / І. О. Губарева, Д. Д. Гонтар. Харків: Вид. «ІНЖЕК», 2016. 204 с.
13. Рзаєв Г. І. Економічний потенціал підприємства та теоретичне обґрунтування напрямів його оцінки. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 3 (3). С. 145–149.
14. Сабадирьова А.Л., Бабій О.М., Куклінова Т.В. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2013. 343 с.
15. Теорія та практика управління економічним розвитком підприємства: монографія: / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Кендюхова; Всеукр. спілка вчен.-економістів, Донец. нац. техн. ун-т. – Донецьк: ДВНЗ "ДонНТУ", 2013. 343 с.
16. Ткаченко А.М., Бакута А.В. Управління трудовим потенціалом підприємства та підвищення ефективності його використання. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 1 (32). С. 99–102.
17. Уколова О.О. Сучасні методичні підходи до оцінювання вартості підприємства. *Управління розвитком*. 2013. № 14(154). С. 147–150
18. Уколова О. О. Сучасні методичні підходи до оцінки вартості підприємства. *Управління розвитком: зб. наук. пр. Випуск 14 (154)*. Харків: ХНЕУ, 2013. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4167/pdf>
19. Управління розвитком підприємства в інтеграційних умовах: колект. монографія / за зред. д-ра екон. наук, проф. Т. В. Гринько; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпропетровськ: Біла К.О. , 2014. 323 с.

20. Федулова Л.І. Технологічна політика: глобальний контекст та українська практика: монографія: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 844 с.
21. Харун О.А. Оцінка трудового потенціалу промислового підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2014. Вип. 25. С. 92-97.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2014_25_16
22. Цыбульская Э. И. Потенциал и развитие предприятия: пособие для студентов. Харьков: Изд-во НУА, 2013. 136 с.
23. Ющенко А. Підходи та методи оцінки вартості бізнесу в сучасних умовах *Економічний аналіз*. 2015. № 8(1). С. 343-346
24. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 341 с.

Додаткові:

1. Акулов М.Г. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 328 с.
2. Алиева П.Р. Факторы развития национального трудового потенциала. Современные проблемы науки и образования. 2014. URL: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=14994>
3. Антоцишина Н. І. Дослідження трансформації поняття «потенціал підприємства» з урахуванням історичного та сутнісного аспекту. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 1 (95). С. 75–86.
4. Базилевич В.Д., Ільїн В.В. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку. Київ: Знання-Прес, 2008. – 687 с.
5. Верхоглядова Н. І., Коваленко Є. В. Аналіз підходів до визначення сутності потенціалу підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2016. Вип. 1. С. 26–32.
6. Гаркуша О.Ю. Концептуальний підхід до формування механізму управління розвитком виноробного підприємства. *Вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 6. Ч. 2. С. 128-133.
7. Євдокимов Ф. І., Мізіна О. В. Дослідження категорії «економічний потенціал промислового підприємства». *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна*. 2004. Вип. 75. С. 54–59.
8. Карцев П.В. Обзор практики применения доходного подхода к оценке бизнеса . *Вопросы оценки*. 2016. № 2. С. 2-19.
9. Корнієнко І.Г. Трудовий потенціал: економічна сутність та його оцінка/ *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2013. Вип. 2. С. 30-35. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2013_2_7
10. Краснокутська Н. С. Управління потенціалом торговельного підприємства: монографія. Харків: Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2012. Вип. 1. С. 26–32
11. Лазненко О.В. Сучасні проблеми оцінки трудового потенціалу підприємства. *Управління розвитком*. 2013. № 22. С. 33-35.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_22_16
12. Мамонтова Н.А. Управління вартістю компанії: теоретико-методологічні аспекти. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 8 (110). С. 135—139.
13. Колос І. В. Реінжиніринг бізнес-процесів торговельних підприємств: теоретичний аспект. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 5. С. 299.

14. Сімчера О. Систематизація наукового забезпечення оцінювання трудового потенціалу. Соціально-економічні проблеми і держава. 2015. Вип. 2(13). С. 105–110. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15soitpp.pdf>.

15. Смолін І. В. Ідеології вибору методології і форми стратегії підприємства за змінюваних умов середовища. *Стратегія економічного розвитку України*. № 33. 2013. С. 31-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seru_2013_33_7